

„Edinost“

Izdaja sukrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročilna zbirka:

za celo leto . . . . . 12 kron
za pol leta . . . . . 6 „
za četrt leta . . . . . 3 „
za en mesec . . . . . 1 kron
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbo brez priložne naročilne se spraviti ne da.

Go tobakarnah v Trstu se prodajajo potlačene številke po 6 stotink (3 svč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 svč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilu političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

Se računajo po vrstah v pettu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zabvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Neračkovani dopisi se ne sprejemajo. Skopisti se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema uredništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inserator v ulici Molin piccolo št. 5, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Gočnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trst

Generalni štrajk v Trstu.

Bili so to dnevi groze v Trstu. Glasen, grozen opomin, da veliko vprašanje trka na vrata. Teško iščemo po izrazih, noče nam prava beseda v pero, ko bi hoteli povedati, kar čutimo pod svežim utisom teh dogodkov. Te dni je tekla kri po ulicah tržaških. Pretreseni v dno duše moramo beležiti tudi, da je cela vrsta človeških življenj padlo . . . Vsled dogodkov teh dni so povite v globoko žalost cela vrsta družin. Udova se zvija v obupu, ker je izgubila zvestega tovariša in očeta svojim otročičem, zapuščeni otročiči plakajo po izgubljenem reduku, mati in oče po svoji nadi, svojem sinu, brat in sestra po ljubljemnem bratu, nevesta po izvoljencu svojega srea . . . !

Velika tragedija, odomek v borbi za veliko plemenite ideje . . . za idejo vzravnave med kapitalom in delom, za uglasenje ostrin v družbi človeški, za načelo, da tudi on, brez čegar rok ni možna nikaka produkcija, brez čegar sodelovanja si ni misliti nikakega prometa, brez čegar sodelovanja bi bili vsi izumi človeškega duha absolutno brez vsake praktične koristi za človeštvo, da tudi on, ki je torej velevažen činitelj, katerega človeška družba nikakor ne more pogrešati:

da torej tudi on, delavec, bo imel pri meren delež od produkcije, od podjetja itd., katero oploduje z delom svojih rok!

To je tisto veliko vprašanje, ki trka na vrata, to tista velika mogočna ideja, ki je te dni razpalila duhove tudi v našem Trstu, ki je vžgala plamen, v katerem so cela vrsta ljudij izgubili najdragocenejši dar božji — življenje svoje.

Ali tu nam bodi dovoljena res posebno potrebna opazka. Ako govorimo o pomembnosti dogodkov teh dni, ne bi hoteli dopuščati menenja, kakor da so ti dogodki vseskozi, do trenutka, ko pišemo te le vrstice, imeli na sebi svoj prvotni značaj, kakor ga jim je podelil štrajk kurileev: značaj manifestacije za pravice tlačnih, za idejo vstajenja širokih slojev iz nezasluzene in neopravičene podrejenosti; ampak naše trdno, neomajno prepričanje je, da so vsi ti pojavi s predvčerajšnjim dnem zadobili povsem drug značaj in da so se prvotni nameni umaknili — drugim nelepim in nečistim namenom in da so se vsega gibanja polastili drugi elementi, ki so vse, samo delavski ne!

Prvega dne, v petek, ga niso nikjer čuli žaljivega pojava, izvirajočega iz narodnega antagonizma, pozneje pa so kar leteli »porohi de ščavi« in na Acquedottu so bili začeli celo peti — Lasse pur che i canti e subì. Sapienti sat.

Dogodki teh dni, v kolikor so res vzrasli le iz povodov štrajku, so na tržaške ulice zapisali preresen memento . . . onim, ki predstavljajo kapital in onim, ki vladajo.

Do toli usodnih dogodkov ne bi bilo prišlo, ako bi se bilo storilo vse mogoče, da se ugotovi upravičenim zahtevam štrajkujočih kurileev, oziroma, ako bi bili kompetentni faktorji dali kurileem zadostno garancijo, da se tem zahtevam zadosti. Odgovori pa, ki so jih dobivali, niso bili taki, da bi mogli vzbuditi zaupanje. In tako je prišlo, da se je moralo pod utisom nasilja dovoliti, kar se ni dovolilo potom sporazumljenja in o čemer se

je zatrjalo od odločilnih strani, da je nemogoče.

Toliko za danes, ker več ne smemo z ozirom na izjemno položaje, v katerem se nahajamo.

Sedaj pa naj sledi kratek opis dogodkov, ki bodo polnili črno stran zgodovine življenja v našem mestu. Velike podrobne slike seveda ne moremo podati, ampak le nekaj splošen pregled, kolikor je sploh možno na dveh straneh.

V petek predpoludne.

Kakor smo naznanili že v zadnji številki našega lista, sklenili so delavci v četrtek, da se v petek uprizori splošni štrajk, kar se je tudi v resnici zgodilo. Štrajkali so tudi vsi črkostavci, vsled česar ni mogel v petek, soboto in nedeljo iziti noben tržaški list. — Sodi se, da je bilo vseh štrajkujočih kakih 16—20 tisoč. V petek zjutraj začeli so se demonstranti zbirati na Corsu, kjer so demonstrirali pred prodajalniciami ter zahtevali, da se iste zaprejo; istotako so prisilili tudi tramway, da je zaustavil promet in so se vozovi morali povrniti v rimese. Okolo 9. ure je hitel zadnji voz — s črte Rojan Conti — v rimese. Okolo 10. ure zjutraj se je nepregledna množica demonstrantov v diru spustila z lesnega trga po Corsu proti borznemu trgu, kjer so jej stopili nasproti, pod poveljstvom policijskih uradnikov, redarji z golimi sabljami v rokah ter množico razkropili in zapodili v stranske ulice. Črez nekoliko časa so se demonstranti zopet od raznih strani zbrali na velikem trgu, odkjer so se potem polagoma podali preko borznega trga na Corso; gruča je medpotoma naraščala kakor lavina in na Corsu so začeli demonstranti prepevati delavsko pesem. Ko je množica dospela do vogla ulice sv. Antona, hoteli so jo redarji zopet razkropiti, a se jim ni posrečilo; demonstranti so redarje tesno obkročili, da niso isti mogli rabiti orožja. Iz množice slišala sta se tudi dva strela iz samokresa, a ranjen ni bil nihče. Množica se je na to podala v ulico Nuova, kjer je pred Viezzijevo pekarno demonstrirala ter zahtevala, da se pekarna zapre. Ker se gospodar ni hotel udati, pobili so mu demonstranti vsa okna in vrata. V ulici Nuova se je polagoma nabralo toliko ljudstva — bilo je okoli 11. ure zjutraj — da je bila vsa dolga ulica od Lesnega trga do morja natlačeno polna. Ker ni moglo redarstvo ničesar opraviti proti ogromni množici, prišlo je na pomoč vojaštvo, katero je kmalu razgnalo demonstrante. Na to je navstal v mestu relativen mir.

V petek popoldne.

O popoldne so se pri Lloydovem predsedniku Becherju, ob navzočnosti namestnika, grofa Goëssa in župana Sandriuellija, vršila pogajanja, ki pa niso dovela do nikakega pozitivnega uspeha. Vodstvo štrajkujočih sklicalo je za 3. uro popoldne shod v gledališču Politeama Rossetti, katerega pa je politična oblast prepovedala. Ko je pred gledališčem zbrana ogromna množica izvedela o tej prepovedi, navstalo je veliko vznemirjenje. Množica se je na to podala proti dvoranu Reinelt, v katerem stanuje namestnik Goëss, ter metala kamenje v okna. Na to je bilo pozvano

vojaštvo, ki je bilo poprej pri gledališču Politeama Rossetti in ki je razpršilo izgrednike. Medtem časom so voditelji štrajkujočih izposlovali dovoljenje za javni shod v gledališču in kmalu je bilo gledališče Politeama Rossetti natlačeno do zadnjega kotička. Bilo je v njem po našem mnenju kakih 6000 oseb.

Shodu je predsedoval gosp. Učekar, vodja tukajšnje socialno-demokratske stranke, ki je v imenu iste začel govoriti — prosé navzoče, naj bodo mirni, naj sledijo z dostojnostjo razpravam in naj ne demonstrirajo, ker bi s tem stvari le škodovali. Povedal je, da je gosp. ces. kr. namestnik prej prepovedal ta shod, potem pa dovolil, toda le s pogojem, da on, Učekar, osebno garantira za mir in red.

Apeliral je na navzoče, češ, ako se dogodi kak nered, da je on (govornik) zgubljen!! Mej tem govorjenjem se je slišalo vsakovrstnih gromovitih mejklicev, katere je govornik s težavo dušil. Ko je Učekar rekel, da je on vsikdar in povsodi zastopal le koristi delavcev in da bi si, predno bi iste izšel, vzel življenje, je sledilo le tu pa tam osamljeno ploskanje! Ploskalo mu je naj več do 30 oseb (!!), kar je vsakako jako simptomatično!

Nadalje je povedal, da se je Lloyd udal toliko, da je v sprejel pogajanje z odborom, izvoljenim v to. Zaključil je z besedami: »To sem vam imel naznaniti in to sem storil, prosé vas še enkrat, da ostanete mirni«.

Za Učekarjem je govorilo še več drugih govornikov ter se je unela živahna debata, katero pa je večkrat pretrgalo vsklikanje množice, ki je zahtevala, da se štrajk nadaljuje, dokler Lloyd ne ugotovi vsem zahtevam štrajkujočih kurjačev. Po dovršenju debate sklenilo se je, da se predlog Lloyda jemlje na znanje, da se pa nadaljuje štrajk, dokler razsodišče, o katerem govorimo na drugem mestu, izreče svojo sodbo. Vsa ogromna množica se je na to usula po Acquedottu, prepevaje delavske pesmi — a sicer mirna — proti sredini mesta. Kakih 100 malih pobalinov pa jo je krenilo proti sv. Ivanu. Pri Dreherjevi tovarni so se ustavili in začeli bombardirati okna. Dreherjevi gasilci so nastopili proti demonstrantom s — brizganjem vode — kar pa ni pomagalo, ker brizgana voda ni dosegala tolpe. Kakor gosta toča je letelo kamenje v tovarniške zgradbe in so morali gasilci bežati z vsem — grozjem. Množici pa ni bilo dovolj, da je razbila okna in drugo, ampak je začela pobijati mestne svetiljke ter iste iz tal ruvati in je potem, ko je razbila plinovne cevi, zažigala iste, kar je povzročilo velikašne plamene. Gornji del ulice Chiozza je bil na večer brez vsake razsvetljave, kar je bil gotovo tudi namen demonstrantov.

Kakor smo že zgoraj omenili, se je množica po shodu iz gledališča napotila proti sredini mesta in sicer proti velikemu trgu, vojaštvo jo je skušalo zaustaviti, a ni bilo mogoče. Slednjic je vojaštvo zaprlo uhod na Veliki trg od strani Borznega in gledališčne trga. Na Borznem trgu je bila kmalu zbrana ogromna množica ljudstva, a nekateri prišli so po stranskih ulicah vsejedno na Veliki trg ter za hrbet onim vojakom, ki so blizu hotela Delorme zapirali pot z Borznega trga

na Veliki trg. Poveljujoči stotnik Golia je radi tega zaukazal, da polovica vojakov obrne fronto proti velikemu trgu, tem vojakom je poveljeval nadporočnik Köppl, ki je neko žensko, ne ve se radi česa, se sabljo podil proč in si o tem zlomil sabljo.

Ljudstvo je bilo radi tega ogorčeno in je demonstriralo proti nadporočniku, kateremu je neki kamen, ki je priletel od strani ljudstva, izbil kapo iz glave. Nadporočnik je na to svojim vojakom zapovedal streljati, o čemer je bilo več oseb mrtvih in ranjenih. Vojaki so streljali v smeri proti velikemu trgu, in nekateri očividci trde, da so nekateri kroglice letele tudi proti gledališkemu trgu. Ko so vojaki, ki so zabranjevali uhod z gledališkega trga na veliki trg, slišali streljanje, streljali so tudi oni na ljudstvo, ki je bilo raztrešeno po gledališkem trgu.

Tudi tu je bilo več mrtvih in ranjenih in so nekateri kroglice priletela celo skozi okna v staro borzno poslopje, kjer je sedaj nastanjena pošta ter je jedna kroglica ranila nekega poštnega uradnika.

Jedna kroglica pa je predrila obe nasproti-stoječi okni, ter priletela skozi poslopje stare pošte v ulico canal piccolo in zadela v nasprotno hišo. Vseh mrtvih na obeh straneh t. j. na gledališčnem trgu in velikem trgu bilo je 8, nekateri so umrli takoj na mestu, drugi pa po poti, ko so jih nesli v bolnišnico; ranjenih pa je bilo nad 25. Po noči med petkom in soboto se ni ničesar zgodilo, kar bi bilo važno omenjati.

V noči med petkom in soboto so izgredniki osobito rušili v ulici Rossetti. Ko smo v soboto zjutraj premerili vso ulico, so bile razbite vse svetiljke, vzdane v zidove; kandelabri pa so bili vsi izruti iz tal in prevrnjeni preko ceste. Tudi zidovi okoli vrtov vil, ki se vrste po tej ulici, so bili tu pa tam razdejani.

Pred tovarno Modiano so pa že v soboto popoldne, okolo 4. ure, izruli kandelabre, razkopali zemljo do cevi, odprli cevi ter prižgali izhlaplajoči plin, da je gorelo iz tal kakor kresovi.

V soboto.

V soboto zjutraj so se zopet pričele demonstracije in so demonstranti hodili po ulicah ter zahtevali, da se na okna izvesijo znaki žalovanja. Demonstracije so se vršile v glavnem okoli Acquedotta, sicer pa so bile slike po ulicah približno take, kakor v petek predpoludne, le da je v soboto že posredovalo vojaštvo. Hudo pa je bilo popoldne, ko so se demonstracije zopet preselile na Corso in po bližnjih ulicah, kjer so se pobijale šipe onim, ki niso izvesili, ali ki so vsled povelja policije sneli že izvešene žalovalne znake. Vojaške čete, ki so bile raztresene po mestu, so se popoldne še pomnožile po vojaki, ki so prišli iz Gorice in Ljubljane. Najhujši prizori pa so se tega dne vršili okoli cerkve novega sv. Antona.

V ulici sv. Antona je bil isti poveljnik, nadporočnik, ki je prejšnjega dne zapovedal pred Tergesteumom in proti kateremu se je obračal v toliki meri srd množice. Včeraj je množica, zbrana na trgu Gadola oziroma po strehah hiš kar usovala kamenje in opeko na tega častnika in podrejeno mu možtvo. O tej

prilike šteta bila zadeta od vojakov en mladenič in ena žena.

V tem je prišel po ulici Nuova drug vojaški oddelek, ki je zasaknil v ulico sv. Katarine ter streljal v smeri proti cerkvi sv. Antona Novega. Tem povodom so se tri osebe zgrudile, zadete od krogelj. Tu je zavladala splošna panika in silen krik. Ljudje so drveli tako silno, da so padali eden čez drugega. Bežali so proti trgu S. Giovanni, oziroma proti kavarni Chiozza. Tu se je množica ustavila in zasledujoči vojaki so se povrnili na svoje prejšnje mesto. Tu pa je to množico zajel drug oddelek vojakov, ki je bil nastavljen pred kavarno Chiozza, ter jo gnal doli do kavarne Fabris poleg vojašnice.

Soditi pa je, da velika večina krogelj, ki so se poleg sv. Antona novega usuale iz pušek, niso našle med množico. O tem priča tudi veliko število lukenj, katere je videti v zidovih cerkve.

V nedeljo.

Vse živo po ulicah vzlic grozni burji, mrazu in naletanju snega. Sedaj si čul tu, sedaj tam udarjanje na boben in glas vojaških trobent. Ljudje so letali na kupe, da čujejo proglašanje — izjemnega stanja, kakor poročamo na drugem mestu.

Mir se med dnevom ni zaresno kalil, izvzemši par aretiranj — po razglasenju izjemnega stanja. Pač pa se govori, da so se po noči dogodili izgredi nekje blizu bošketa in blizu sv. Ane, toda podrobnega nam ni še ničesar znano.

Žrtve.

Sinoči smo se obrnili do c. kr. poštanskega ravnateljstva s prošnjo, da bi objavilo imena vseh žrtev. Dobili smo isto odgovor, da oficijelno ne morejo objaviti imen, dokler ne bo povsem razglasi imen, identiteta umrlih. V veljavno konstatirana 13 mrtvih: 12 deželcev in en stražar. Za gotovo so znana od sedaj imena nastopnih mrtvih: Anton Lavrenčič, Anton Ivančič, Fran Bone, Klančič in Oliver.

Lavrenčič je zapustil 6 otrok, Ivančič 4 otroke. Bone je bil član in odbornik »Kola« O veletragični smrti tega poslednjega nam piše eden njegovih prijateljev:

Veletragična smrt! V petek okolo 4. ure in pol, ko je bila največja zmešnjava okolo Borznega trga, je nesrečna radovednost gnala med množico tudi mirnega, pametnega in v obče vrliga rodoljuba, gospoda Bone. V družbi žnjim je bil njegova domačin in prijatelj, gosp. Lekan. Stala sta na Verdivem trgu pred kavarno »Tergesteum« in opozovala razburjene elemente. Ko je vojaštvo vstrelilo prvokrat, jelo je ljudstvo bežati in bežal je tudi prijatelj pokojnega, med tem ko je bil blagi Bone — preboden z bodalom med leva rebra, do življenskih organov. Prenesli so ga v lekarno Velmieti, kjer sta pregledala dva zdravnika, ki sta izjavila, da je naš ubogi Bone smrtno ranjen in izgubljen. Od tam so ga odpravili v bolnišnico. Ko je pisec teh vrstic doznal o tem groznem slučaju, se je podal v družbi gosp. Kolba v mestno bolnišnico, v nadi, da stvar vendar ne bo tako grozna, toda pred bolnišnico je stala stotinja vojakov. Gospod Paz, redarstveni uradnik, nama je izjavil, da je vstop v bolnišnico absolutno prepovedan; zato nama ni preostajalo drugega, nego iti v gori omenjeno lekarno, kjer sva na svojo veliko žalost izvedela vso grozoto omenjene novice! Prišli domov, smo hoteli brzojaviti sorodnikom pokojnega, kar nam je bilo pa prihranjeno po g. Poljšaku, pri katerem je bil pokojnik na stanovanju. Slučajno je bil v Trstu navzoč tudi gospod župan vipavski, g. Hrvatina, ki je tudi brzojavno obvestil sorodnike pokojnika in je naslednjega dne, v soboto zjutraj osebno šel v bolnišnico, da agnoscira pokojnika. Bone, naš vrlji Bone, nas je torej zapustil in to na tak način! On, ki je bil tako blaga in mirna duša, on, ki v svojem življenju ni nikomur kalil vode, on je postal žrtev groznega viharja. Blagoslovljen mu bodi spomin med nami!

Zaključek.

Danes se je večina delavev povrnila na delo. Spor radi kurjačev sicer ni še konečno veljavno rešen, ker sklepi mirovnega sodišča potrebujejo še potrjevanje ministerstva. No, kolikor čujemo od dobro poučene strani, ni dvomiti na tem pritrjenju.

Seja mestnega sveta.

Za v soboto popoldne je bila sklicana rezervirana seja mestnega sveta, ki se je pa potem vsled sklepa premenila v javno. Seje so se udeležili tudi štirje okoličanski poslanci.

V javni seji je sve tovalce Venezian utemeljeval naslednji predlog, ki je bil enoglasno sprejet:

I. da pojde župan s člani delegacije intervenirati k namestniku, da puste takoj na svobodo vse, ki so zaradi izgredov zaprti;

II. da se brzojavi ministrskemu predsedniku, naj izda potrebne ukaze v povrnitev mira;

III. da se imenuje iz mestnega sveta posebna preiskovalna komisija iz členov, katere ima izbrati župan sam iz vseh strank;

IV. da se žrtve pokopljejo na stroške občine;

V. da se za rodbine žrtev iz občinskih sredstev nakaže podpora 10.000.

Zastopnik vlade je izjavil, da si je vlada svesta odgovornosti in da prevzema namestnik osebno vso odgovornost nase; da je vladi znano, da so v vso stvar umešani tudi eleđenti, kateri niso imeli in nimajo namena podpirati stvar stavljujočih kurjačev ter da bo vlada postopala z vso strogostjo, da se zopet uvedeta mir in red.

Seja je predsedoval J. podpredsednik Edgard Rascevič, ker je bil župan zaprečen iz zastopnikov Lloyda in delaveev.

Po vsprejetju predloga Venezianovega se je seja zaključila ob aplavzu galerije.

V državnem zboru.

V sobotni seji zbornice poslancev je posl. Mazonara, nanašaje se na interpelacijo posl. Hortisa od dne 13. t. m., vprašal predsednika, je-li pripravljeno, delovati na to, da ministrski predsednik še danes odgovori na interpelacijo posl. Hortisa in da li hoče podati avtentično sliko dogodkov v Trstu, za gotoviti tržiško prebivalstvo, da se krvavi spopadi ne ponovijo ter da se bo za družine žrtev skrbelo na državne stroške.

Ministrski predsednik dr. pl. Körber je takoj odgovoril. Rekel je, da so dogodki prehiteli interpelacije italijanskih in socialističnih poslancev. Dočim se je ministrskemu predsedniku še v petek popoldne zdelo, da se posreči predlaganemu razsodišču (sestavljenu iz zastopnikov delaveev in zastopnikov Lloyda in župana) dobiti podlogo v rešitev spora, se je proti 5. uri popoldne podala množica različnih slojev po Korzu proti Velikemu trgu, kjer so demonstranti napadli vojaštvo s kamenjem, železjem in revolverji. Ker je bil zapovedajoči nadporočnik ranjen, je ukazal podčastnik, da se strelja in pet oseb je padlo mrtvih, pozneje v ulici Orologio še dve; ponoči sta umrla dva ranjena v bolnišnici.

Min. predsednik je izjavil, da še ne ve, kako se je moglo po shodu v Politeama Rossetti, ki se je izvršil docela mirno, nabrati toliko ljudi. Motenje mira in rada pa da je bilo vsekako pripravljeno ter da so je inseparirali elementi, ki so že spočetka mislili na to, da bodo o demonstracijah rabili nasilje. Z ozirom na to in z ozirom na dejanske napade na vojaštvo da je bilo zlasti, ko so vojaki videli pasti (?) svojega poveljnika povsem opravičeno, da se je vojaštvo branilo, (Socialisti in Italijani oporekajo), kajti ne sme se dovoliti, da bi se postavila ulica za nasilnega sodnika med delodajalec in delavec ali med oblastjo in med strankami.

Glede interpelacij italijanskih in socialističnih poslancev je min. predsednik omenil, da se je Lloyd pokazal popustljivega glede prvih dveh zahtev kurjačev, dočim je stvar pristaniške oblasti, da reši tretjo zahtevo, vendar pa da se je tudi v tej točki (nočne straže) dovolilo olajšav.

Cesarske oblasti da so storile ves čas stavke svojo dolžnost ter posredovale, kakor treba, med strankama. Min. predsednik misli, da tudi dogodki od petka ne bodo škodili končnemu vspehu. Mir se je moral vzpostaviti z vsemi sredstvi.

Izjemno stanje in nagla sodba v Trstu in okolici.

Včeraj zjutraj ob 9. uri nudi se je tržiškemu občinstvu nenavaden prizor. Politični komisarji, še stražarji ob straneh in stotnja vojakov, na čelu jim oficir, za sabo, hodili so po glavnih ulicah ter razglasili naredbo skupnega ministerstva, s katero se je proglasilo izjemno stanje, in oglas namestnika, s katerim se je proglasila nagla sodba za Trst in okolico.

Izjemno stanje obstaja v tem, da so se začasno zaustavile določbe členov 8., 12. in 13. državnega osnovnega zakona od dne 21. decembra 1867. (drž. zak. št. 142), na katerih mesto stopajo določbe § 3 črka c, 6

črka a in b in 7 črka a in b izjemnega zakona od dne 5. maja 1869. (drž. zak. št. 66) in glede prestopkov proti izjemnemu zakonu samemu, določbe § 9. istega izjemnega zakona.

§§ 8., 12. in 13. državnega osnovnega zakona, kateri so začasno zaustavljeni, določajo mej drugim, da je zajamčena osebna svoboda, da imajo avstrijski državljani pravico z besedo, pismom, tiskom ali podobah svobodno izražati svoje menenje v okviru zakonitih mej.

Na mesto teh določeb stopivše omenjene določbe izjemnega zakona pa določajo, da se osebe, katere so javnemu redu nevarne, po varnostnem oblastvu smejo izgnati iz ustavnega (suspensijskega) okraja, ali iz kakega kraja tega okraja, ako niso v ravno tem kraju ali ravno v tem okraju pristojne ter da sme varnostno oblastvo osebam, katere so v kakem kraju tega okraja pristojne, ukazati

da ne smejo brez blastvenega dovoljenja tega kraja zapustiti (§ 3. črka c izjemn. zak.), da se društva ali podružnice, ki spadajo pod določbe zakona od dne 15. novembra 1867. št. 134. (društveni zakon) brez dovoljenja oblastva ne smejo snovati in da smejo politična oblastva delovanja takih že obstoječih društev, posebno obdrževanje zborovanj tistih, ustaviti ali pa od posebnih pogojev odvisno storiti nadaljevanje tega delovanja in obdrževanja zborovanj, da sme politično oblastvo poslati k sejam in zborovanjem društev druge vrste (ki niso torej osnovana na podlagi omenjenega društvenega zakona) komisarja, kateri je upravičen, sejo ali zborovanje zaključiti, ako se razpravljajo predmeti, kateri ne spadajo v statutarčni delokrog društva ter da sme politično oblastvo ustaviti izvršitev sklepov, s katerimi prekorača društvo svoj statuarčni delokrog;

da se zborovanja v zmislu § 2 zakona od dne 15. novembra 1867 št. 135 (zakon o zborovanju) sploh ne smejo vršiti, zborovanja in obhodi v zmislu §§ 4 in 5 omenjenega zakona pa le s privolitvijo političnega oblastva (§ 6 črka A in B izjemnega zakona);

da ima upravno veleoblastvo pravico ustaviti izhajanje ali razširjanje tiskovin, zoper iste izreči poštno prepoved in začasno vstaviti opravljanje obrti, katere po razmoževanju slovstvenih ali učetnostnih izdelkov ali po trgovanju s istimi stavijo v nevarnost javni red (§ 7 črka A izjemnega zak.); in slednjič pravico, za položitev dolžnih izvodov v smislu § 17 tiskovnega zakona določiti rok, kateri se pri perijodičnih tiskovinah sme podaljšati do treh ur, pri drugih tiskovinah pa do osem dni pred izdajanjem (§ 7. črka B izjem. zak.)

Take so določbe glede izjemnega stanja, katere so stopile v krepost z večerajšujim dnevom.

Prestopki zapovedi in prepovedi izjemnega zakona in po oblastvu storjenih ukrenitev in naročil in prestopki policijskih naredb izdanih in na podlagi istega zakona, zapadejo, ako ne pridejo pod ostrejšo kazen, globi do 2000 kron ali pa zaporu do 6 mesecev. (§ 9. izjemn. zak.)

O nagli sodbi pa, katera je stopila v krepost istočasno vsled sporazumka mej c. k. namestnikom, predsednikom c. kr. višjega dežel. sodišča in višjim drž. pravdnikom, in to sicer le glede zločina punta po § 73 k. zak., pa določa § 429 kaz. postopka in naslednji, da se ima v takem slučaju vsakdo zdrževati vsega puntarskega stekanja v trope, vsega podpihovanja, k temu in vsake dotične udeležbe ter pokoriti se ukazom po gosposki izdanim, da se zaduši to hudodelstvo, ker se sicer vsakdo, kdor se po njih oklicu zakrivi tega hudodelstva, po naglem sodstvu sodi in kaznuje se smrtjo. Postopek pred naglosodnim sodiščem je jako kratek. Obdolženca je takoj po vjetji postaviti pred naglosodno sodišče (ako državni pravdnik ne meni, da spada pred redno sodišče); postopanje se mora izvršiti najdalje v treh dneh od časa, ko je bil obdolženec postavljen pred naglosodno sodišče, vsaki obdolženec mora imeti zagovornika (izbranega ali pa uradnega) sodišče pa, ako enoglasno izreče krivdo, prisodi takoj smrtno kazen.

Proti razsodbi naglosodnega sodišča ni nikake pravne pomoči (pritožbe) ter nima prošnja za pomiloščenje nikake odložne moči.

Smrtno kazen je praviloma izvršiti dve uri po oznanilu sodbe; samo če obsojenec izrečno prosi, sme se mu dopustiti še tretja ura, da se pripravi k smrti.

To so glavna določila zakona o izj. mrem stanju in o nagli sodbi, katera smo se smatrali dolžne priobčiti v ravnanje znašim rojakom.

Poziv našim delaveev.

Iz delavskih krogov smo prejeli: Ker je razsodišče, sestavljeno iz zastopnikov Lloyda in delaveev, razsodilo zahteva teh poslednjih v prileg in bi nadaljne demonstracije ne imele nikake svrhe; ker smo prepričani, da igrajo tu sedaj tudi pest anski, Slovincem neprijazni nameni in ker smo mi Slovenci v polni meri storili svojo dolžnost s tem, da smo se pokazali solidarni z delavei — pozivljemo vse naše ljudstvo, da se več ne meša in družji z drugorodnimi demonstranti in naj ne pomozuje naših žrtev — kar bi se prav lahko zgodilo z ozirom na proglašeno izjemno stanje.

Narodni delavei.

Svarilo!!!

Kakor razvidno iz določil, ki jih priobčujemo tu gori, so nastopili za nas Tržačane, oziroma okoličane, veleresni čusi.

Vsled dogodkov teh zadnjih dni je proglašeno izjemno stanje na našem tržiškem ozemlju. Gori so označene hude posledice, ki zadenejo onega, ki bi se kakor-koli pregrešil proti izjemnim določbam, ki so stopile v veljavo. Kakor iskreni prijatelji našemu ljudstvu, kakor ljudje, ki čutimo z narodom in bi ga hoteli obvarovati vsake nesreče, prosimo in rotnimo vsakogar naših: pokorite se določbam brez vsacega prigovora, ne protivite se odredbam organov javnih oblasti, da ne nakopljete neizmerne nesreče na-se in na svoje rodbine.

Pokorite se, saj — kakor se nadejamo — to izjemno stanje ne bo dolgo trajalo. Ravno s tem, ako se bo ljudstvo pokorilo, pridemo najprej zopet do normalnih razmer.

Čitateljem. Ker smo dobili od redarstvene oblasti ukaz, da je dolžne eksemplare pošiljati cenzuri tri ure popred, nego izide list, bodo čitatelji že morali malce potrpeti, ako bo mišlo nereda v izhajanju lista.

Velikanska rastava pohištva in tapecarij. Izvenredno ugodne cene. **VILJEM DALLA TORRE** v Trstu, trg Giovanni 5. (Palača Diana.) Moje pohištvo donesrečno. —

Aleksander Levi Minzi Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst. **TRST** TOVARNA: Via Teza, vogal, Via Limitanea. ZALOGE: Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) in Via Riborge št. 21. Telefon št. 670. Velik izbor tapecarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih. **Gene brez konkurence.** ILLUSTRIRANI ČENIKI ZASTONJ IN PRAVILNO Predmeti postavijo se na pa. obrod ali železnico franco.

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI z omejenim jamstvom naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela **prvo slov. zalogo pohištva** iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici **Antona Černigoj-a** katera se nahaja v Trstu, Via Piazza vecchia (Rosario) št. 1. na de (sni strani cerkve sv. Petra). **Konkurenci namogoča, ker je blago iz prve roke.**